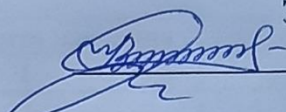

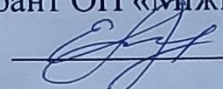
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра глобальної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан економічного факультету
Діброва А. Д.
«___» _____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол №13 від «2» травня 2023 р.

Завідувач кафедри
Вдовенко Н. М.

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародна економіка»
Кірейцева О. В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНИЙ АГРАРНИЙ БІЗНЕС»

спеціальність 051 Економіка
освітня програма: «Міжнародна економіка»
Факультет Економічний
Розробники: д.е.н., проф. Діброва А. Д.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Міжнародний аграрний бізнес

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	051 "Економіка"	
Освітня програма	"Міжнародна економіка"	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	-
Семестр	4	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год.	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів професійних компетентностей, засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок у питаннях розвитку міжнародного аграрного бізнесу, закономірностях розміщення продуктивних сил аграрної сфери, їх регіональної спеціалізації, а також виявлення особливостей ведення аграрного бізнесу в різних країнах світу та вивчення досвіду розвитку інноваційних форм бізнесу в аграрному секторі міжнародної економіки в умовах економічної глобалізації.

Завдання: формування у здобувачів вищої освіти системи знань про сучасного стану, перспектив розвитку міжнародного агробізнесу та галузевий пріоритетів в аграрній сфері з точки зору розвитку міжнародного бізнесу; основних принципів ефективного ведення міжнародного агробізнесу; методів оцінювання зовнішнього середовища та ризиків виходу на зовнішній ринок; методів обґрунтування міжнародних проектів в аграрній сфері; методів маркетингового аналізу та дослідження міжнародних аграрних ринків; підходів щодо оцінювання глобалізаційних впливів на міжнародний агробізнес.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- на міжнародному рівнях.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні протеси.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК15 Здатність до володіння цілісними системами знань про сутність економічних процесів, що відбуваються на міжнародному аграрному ринку.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН3 Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

ПРН4 Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем. ПРН5 Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади). Застосування знань та розуміння

ПРН6 Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН7 Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН8 Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН10 Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН12 Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН13 Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН16 Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН17 Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН21 Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН23 Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Міжнародний аграрний бізнес» для повного терміну денної форми навчання

Змістовний модуль 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО АГРОБІЗНЕСУ

Тема 1. Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин

Визначення сутності та взаємозв'язків між категоріями «бізнес», «аграрний бізнес», «міжнародний аграрний бізнес». Роль і значення сільського господарства в забезпеченні продовольством населення планети. Сучасні світові тенденції розвитку сільського господарства та агробізнесу.

Тема 2. Формування системи міжнародного агробізнесу: передумови, умови, структура

Основні фактори впливу на розвиток міжнародного аграрного бізнесу. Міжнародний розподіл праці. Нерівномірність економічного розвитку. Глобалізація як головний напрям розвитку сучасного бізнесу: причини, тенденції, виклики. Міжнародна економічна інтеграція.

Тема 3. Система управління та регулювання міжнародного агробізнесу

Міжнародні економічні організації та їх вплив на розвиток агробізнесу. Загальна характеристика, класифікація і цілі міжнародних продовольчих і сільськогосподарських організацій. Система Організації Об'єднаних націй (ООН). Продовольча і сільськогосподарська Організація Об'єднаних націй (ФАО). Всесвітня продовольча програма ООН. Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР): завдання, функції, повноваження, інструменти, механізми функціонування.

Тема 4. Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека

Аграрна політика країн світу. Аграрна політика США. Спільна аграрна політика (САП): органи управління та механізм функціонування.

Формування і розвиток міжнародного ринку продовольства. Продовольча безпека і незалежність країн. Методологія і методики розрахунку.

Тема 5. Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки

Державна підтримка підприємницької діяльності в системі агробізнесу. Основні методи державного регулювання. Форми державного регулювання.

Система державної підтримки розвитку агробізнесу. Зміна пріоритетів підтримки сільського господарства: створення стимулів для агропродовольчих систем для вирішення проблеми зміни клімату.

Тема 6. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі

Сутність конкуренції та конкурентоспроможності. Чинники та рівні конкурентоспроможності. Конкурентні переваги. Особливості міжнародної конкуренції. Види конкурентів на міжнародних ринках. Політика протекціонізму на аграрних ринках. Конкурентоспроможність підприємства. Конкурентоспроможність продукції. Конкурентоспроможність галузі. Конкурентоспроможність країни. Індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Report).

Змістовний модуль 2.

РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ: РИНКОВІ, ГАЛУЗЕВІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ

Тема 7. Організація міжнародного агробізнесу

Основні організаційні форми агропромислового виробництва. Аграрні корпорації, агрохолдинги, фермерські господарства, кооперативи. Організація управління в міжнародних агробізнесових структурах. Розміри та ефективність ферм. Організація виробництва у фермерських господарствах. Стале та органічне землеробство. Бізнес-планування виробництва продукції рослинництва та тваринництва. Показники оцінки ефективності агробізнесу. Фермерський облік.

Тема 8. Світовий агропродовольчий ринок в умовах глобалізації

Виробництво сільськогосподарської продукції у світі: обсяги рівень і товарна структура. Обсяги у валовому і в розрахунку на одну особу, питома вага у продовольчих ресурсах, у валовому внутрішньому продукті, національному доході. Ріст населення і рівень забезпечення продовольством. Глобалізація ринків сільськогосподарської продукції і продовольства.

Тема 9. Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України

Місце сільського господарства в економіці України. Земельні ресурси і рівень їх використання в сільському господарстві. Площа, структура сільськогосподарських угідь, землезабезпеченість на душу населення. Основні форми землеволодіння та землекористування.

Структура сільськогосподарських підприємств, технічний рівень основних галузей, продуктивність, сталий розвиток і ефективність.

Сучасні тенденції та основні складові ресурсного потенціалу сільського господарства.

Тема 10. Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах

Агробізнес США. Місце в національній економіці. Цілі і завдання аграрної політики. Форми власності в сільському господарстві. Матеріально-технічне забезпечення. Земельний фонд та використання землі. Трудові ресурси, демографічна ситуація. Спеціалізація і концентрація виробництва, його розміщення, інтенсивність та ефективність.

Розвиток агробізнесу в Канаді. Місце в національній економіці. Виробництво і споживання сільськогосподарської продукції. Ефективність використання ресурсів. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва. Кооперативний рух. Експорт та імпорт агропродовольчої продукції. Сільське господарство і агробізнес Франції, Німеччини, Нідерландів, Бельгії.

Тема 11. Тенденції і перспективи агробізнесу у країнах, що розвиваються

Масштаби і структура сільськогосподарського виробництва, продовольчої сфери.

Формування національних АПК країн Африки. Розвиток агробізнесу в країнах Близького Сходу. Аграрний бізнес в Південній та Південно-Східній Азії.

Загальна характеристика агробізнесу в Латинській Америці. Земельна реформа країн Південної Америки - досвід Бразилії.

Тема 12. Сучасні виклики суспільства та їх вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу: Європейський зелений курс Green Deal

Сучасні виклики суспільства. Урбанізація, міграція і обмеженість земельних ресурсів. Суть та особливості урбаністичних процесів. Фактори впливу на розвиток міжнародного аграрного бізнесу. Особливості урбанізації в Україні. Концепції підтримки сільських територій. Добробут тварин.

Європейський зелений курс Green Deal і його вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу. Кліматичні зміни та трансформація агропродовольчих систем для їх адаптації та стійкості. Механізми адаптації до змін клімату в аграрній політиці: досвід ЄС. Стратегія «Від ферми до виделки». Скорочення викидів парникових газів.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО АГРОБІЗНЕСУ							
Тема 1. Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин		11	2	2			7
Тема 2. Формування системи міжнародного агробізнесу: передумови, умови, структура		11	2	2			7
Тема 3. Система управління та регулювання міжнародного агробізнесу		12	2	2			8
Тема 4. Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека		15	4	4			7
Тема 5. Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки		16	4	4			8
Тема 6. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі		10	2	2			6
Разом за змістовим модулем 1		75	16	16			43
Модуль 2. Розвиток міжнародного аграрного бізнесу: ринкові, галузеві та регіональні особливості							
Тема 7. Організація міжнародного агробізнесу		12	2	2			8
Тема 8. Світовий агропродовольчий ринок в умовах глобалізації		12	2	2			8
Тема 9. Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України		16	4	4			8
Тема 10. Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах		12	2	2			8
Тема 11. Тенденції і перспективи агробізнесу у країнах, що розвиваються		12	2	2			8
Тема 12. Сучасні виклики суспільства та їх вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу: Європейський зелений курс Green Deal		11	2	2			7
Разом за змістовим модулем 2		75	14	14			47
Усього годин		150	30	30			90

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Організаційні форми міжнародного агробізнесу в країнах світу	2
2	Тема 2. Земельні ресурси у світовому сільському господарстві	2
3	Тема 3. Трудові ресурси у світовому сільському господарстві	2
4	Тема 4. Матеріально-технічна база сільського господарства світу	2
5	Тема 5. Державна підтримка сільського господарства у країнах світу	4
6	Тема 6. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	2
7	Тема 7. Світовий ринок зерна та олії	4
8	Тема 8. Світовий ринок овочів, плодів, ягід	4
9	Тема 9. Світовий ринок молока та м'яса	4
10	Тема 10. Світовий ринок насіння, добрив, засобів захисту рослин, агротехніки	2
11	Тема 11. Світовий ринок органічної продукції	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Глобальні процеси та їх вплив на розвиток міжнародного агробізнесу. Система економічних відносин в міжнародному агробізнесі	7
2	Передумови та умови формування системи міжнародного агробізнесу. Об'єкти і суб'єкти міжнародного агробізнесу. Рівні функціонування агробізнесу	7
3	Світова торгівля і СОТ. Угода про сільське господарство. Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів СОТ. Угода про субсидії та компенсаційні заходи СОТ. Інструменти впливу СОТ на міжнародну торгівлю продовольством: «жовта», «блакитна» і «зелена» скринька.	8
4	Аграрна політика в регулюванні агробізнесу, доходів складових його галузей, зайнятості, забезпечення використання природних, сільськогосподарських ресурсів територій і всього економічного потенціалу країн, можливостей і переваг міжнародної співпраці в агропродовольчій сфері	7
5	Принципи аграрного протекціонізму. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки	8
6	Виявлення особливостей міжнародного агропродовольчого сектору економіки та його структури. Оцінювання кон'юнктури міжнародного агропродовольчого ринку. Тенденції розвитку агропродовольчого сектору економіки у міжнародному вимірі	6
7	Вплив науково-технічної революції на розвиток сільського господарства. Головні напрями і особливості НТП у країнах з	8

	рівнем розвитком економіки. Біоінновації. Біоекономіка. Органічне землеробство. Дискусії щодо застосування ГМО. Цифрові інновації: використання даних і технологій для сталих агропродовольчих систем.	
8	Розмір і масштаби міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією. Товарна структура торгівлі основними видами сільськогосподарської продукції і продовольства. Основні напрями експорту та імпорту сільськогосподарської продукції і продовольства. Україна на світових ринках агропродовольства.	8
9	Матеріально-технічна база сільського господарства. Інфраструктура агропромислового виробництва. Трудові ресурси сільського господарства. Зайнятість і продуктивність праці в сільському господарстві. Розвиток сільських територій.	8
10	Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах. Місце галузі в економіці країн. Соціальна, економічна, виробнича структура. Типи і розміри господарств. Технічний рівень та інтенсивність виробництва. Розвиток кооперації	8
11	Рівень технічного оснащення, багатокладність і феодальні форми землеволодіння в країнах Латинської Америки. Питання бідності і низької освіченості селянства. Транснаціональні монополії	8
12	Посилення вимог до галузі тваринництва. Проблема посилення резистентності шкідливих мікроорганізмів від неправильного застосування антибіотиків у вирощуванні тварин і виробництві м'ясопродуктів. Зменшення забруднення повітря. Розвиток енергоефективності та відновлюваних джерел енергії. Розвиток органічного виробництва. Потенційні ризики та загрози для аграрного сектору економіки України.	7

8. . Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Аграрна політика в регулюванні агробізнесу
2. Аграрна політика США.
3. Аграрний бізнес в Південній та Південно-Східній Азії.
4. Агробізнес США.
5. Бізнес-планування виробництва продукції рослинництва та тваринництва.
6. Види конкурентів на міжнародних ринках.
7. Виробництво сільськогосподарської продукції у світі: обсяги рівень і товарна структура.
8. Вплив науково-технічної революції на розвиток сільського господарства.
9. Всесвітня продовольча програма ООН.
10. Глобальні процеси та їх вплив на розвиток міжнародного агробізнесу.
11. Головні напрями і особливості НТП у країнах з рівнем розвитком економіки.
12. Державна підтримка підприємницької діяльності в системі агробізнесу.
13. Європейський зелений курс Green Deal і його вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу.
14. Загальна характеристика агробізнесу в Латинській Америці.
15. Загальна характеристика, класифікація і цілі міжнародних продовольчих і сільськогосподарських організацій.

16. Земельна реформа країн Південної Америки - досвід Бразилії.
17. Земельні ресурси і рівень їх використання в сільському господарстві. Основні форми землеволодіння та землекористування.
18. Зміна пріоритетів підтримки сільського господарства: створення стимулів для агропродовольчих систем для вирішення проблеми зміни клімату.
19. Індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Report).
20. Інструменти впливу СОТ на міжнародну торгівлю продовольством: «жовта», «блакитна» і «зелена» скринька.
21. Кліматичні зміни та трансформація агропродовольчих систем для їх адаптації та стійкості.
22. Концепції підтримки сільських територій.
23. Механізми адаптації до змін клімату в аграрній політиці: досвід ЄС.
24. Міжнародна економічна інтеграція.
25. Міжнародна конкуренція.
26. Міжнародний розподіл праці.
27. Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку.
28. Міжнародні економічні організації та їх вплив на розвиток агробізнесу.
29. Місце сільського господарства в економіці розвинутих і країн, що розвиваються.
30. Нерівномірність економічного розвитку.
31. Об'єкти і суб'єкти міжнародного агробізнесу.
32. Обсяги у валовому і в розрахунку на одну особу, питома вага у продовольчих ресурсах, у валовому внутрішньому продукті, національному доході.
33. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР): завдання, функції, повноваження, інструменти, механізми функціонування.
34. Організація управління в міжнародних агробізнесових структурах. Організація виробництва у фермерських господарствах країн світу.
35. Основні напрями експорту та імпорту сільськогосподарської продукції і продовольства.
36. Основні організаційні форми агропромислового виробництва.
37. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки.
38. Основні фактори впливу на розвиток міжнародного аграрного бізнесу.
39. Особливості впливу економічної кризи на аграрний сектор економіки.
40. Особливості кризи, викликані COVID-19, та її вплив на аграрний сектор економіки у світовому та національному масштабах.
41. Оцінювання кон'юнктури міжнародного агропродовольчого ринку.
42. Передумови та умови формування системи міжнародного агробізнесу.
43. Показники оцінки ефективності агробізнесу.
44. Принципи аграрного протекціонізму.
45. Продовольча безпека і незалежність країн.
46. Продовольча і сільськогосподарська Організація Об'єднаних націй (ФАО).
47. Рівні функціонування агробізнесу.
48. Ріст населення і рівень забезпечення продовольством.
49. Розвиток агробізнесу в Канаді.

50. Розвиток агробізнесу в країнах Близького Сходу.
51. Розмір і масштаби міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією.
52. Світова торгівля і СОТ.
53. Світовий ринок агропродовольчий ринок.
54. Система державної підтримки розвитку агробізнесу.
55. Система економічних відносин в міжнародному агробізнесі.
56. Сільське господарство і агробізнес країн ЄС
57. Спільна аграрна політика (САП): органи управління та механізм функціонування.
58. Стале та органічне землеробство.
59. Стратегія «Від ферми до виделки».
60. Структура сільськогосподарських підприємств, технічний рівень основних галузей, продуктивність, сталий розвиток і ефективність.
61. Сучасні виклики суспільства.
62. Сучасні світові тенденції розвитку сільського господарства та агробізнесу.
63. Сучасні тенденції та основні складові ресурсного потенціалу світового сільського господарства.
64. Тенденції розвитку агропродовольчого сектору економіки у міжнародному вимірі.
65. Товарна структура торгівлі основними видами сільськогосподарської продукції і продовольства.
66. Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів СОТ.
67. Угода про сільське господарство СОТ.
68. Угода про субсидії та компенсаційні заходи СОТ.
69. Україна на світових ринках агропродовольства.
70. Формування національних АПК країн Африки.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ

I. Теоретичні питання (кількість балів за кожне розкрите теоретичне питання – 5 балів)

- 1.1. Європейський зелений курс Green Deal і його вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу
- 1.2. Передумови та умови формування системи міжнародного агробізнесу

II. Тестові завдання (кількість балів за кожний тест – 2 бали)

3. Індекс глобальної конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Report) – це:

1	всеосяжне дослідження і супутній йому рейтинг країн світу, за показником економічної конкурентоспроможності
2	ранжує світові економіки відповідно до їх інноваційних можливостей і складається з 80 показників, згрупованих за вхідними та вихідними інноваційними ресурсами та віддзеркалює різні аспекти інновацій
3	індекс, розроблений Швейцарським економічним інститутом при Федеральній вищій технічній школі Цюриха, який вимірює рівень глобалізації країн світу у економічному, політичному та соціальному вимірі

4	міжнародний індекс, що відображає добробут людей в різних країнах світу
---	---

4. Міжнародний поділ праці:

1	вищий ступінь розвитку суспільного поділу праці між країнами, який спирається на стійку, економічно вигідну спеціалізацію виробництва окремих країн на тих чи інших видах продукції і веде до взаємного обміну результатами виробництва
2	це об'єктивний процес зближення країн світу та їхніх суб'єктів у всіх сферах людського життя на основі спільності загальнолюдських інтересів
3	процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації
4	теорія, вживана для вивчення економіки сучасного взаємозалежного світу
5	Всі відповіді вірні

5. Ефективність агробізнесу найбільше залежить від прогнозування::

1	середньозважених цін на вироблену продукцію та витрати на її виробництво
2	ціни на сільськогосподарську продукцію
3	обсягів експорту продукції на міжнародні ринки (пшениця, кукурудза, ячмінь)
4	інфляції, процентних ставок та індексів цін на товари

6. Основні проблеми розвитку агробізнесу в усьому світі включають:

1	низькі ціни на товари та волатильність цін
2	аграрна політика уряду
3	доступ до фінансування та оборотного капіталу
4	все вищеперераховане

7. Який з наведених інструментів підтримки сільськогосподарських виробників не має впливу на ціну продукції на внутрішньому ринку:

1	обмеження на використання сільськогосподарських земель;
2	виробнича квота;
3	державні закупівлі сільськогосподарської продукції;
4	прямі цінові субсидії виробникам;
5	податки на вироблену продукцію.

8. Бразилія довгий час розглядалася як країна:

1	привабливий напрямок для агробізнесу
2	з нерозвиненим агробізнесом
3	поступається Аргентині з точки зору розвитку агробізнесу
4	світовий лідер конкурентоспроможного агробізнесу на міжнародному рівні
5	мешканці якої більше заощаджують і менше витрачають на їжу

9. Найважливішою міжнародною організацією у сфері сільського господарства є:

1	Світовий банк
2	Міжнародний валютний фонд
3	Продовольча та сільськогосподарська організація ООН
4	Світова організація торгівлі
5	Федеральна резервна система США

10. Для більшості країн основними цілями аграрної політики є :

1	підтримка високого рівня цін на сільськогосподарську продукцію з метою захисту вітчизняних товаровиробників та підвищення їх доходів;
2	забезпечення продовольчої безпеки
3	стимулювання аграрного виробництва через державні експортні субсидії;
4	зростання обсягів валового виробництва сільськогосподарської продукції;
5	організація культурно-масової роботи на селі.

9. Методи навчання.

При вивченні дисципліни використовуються методи інтерактивного навчання (розбір конкретних ситуацій методом case - study, рольові та ділові ігри, робота у малих групах, тренувальні завдання, практичні вправи, тести та т.п.).

Для досягнення поставленої мети вивчення дисципліни також використовуються наступні методи: історичний – при узагальненні поглядів представників різних наукових шкіл; абстрактно-логічний – при постановці мети і завдань дослідження, розробці наукової гіпотези курсової роботи; монографічний – при вивченні літературних джерел, законодавчих чи інших нормативно-правових актів; структурно-функціональний – для аналізу змін, що відбуваються в управлінні сільським господарством країни при здійсненні аграрної реформи; логіко-семантичний – при уточненні й систематизації структурних елементів механізму стратегічного управління сільським господарством із врахуванням об’єктивних закономірностей та специфічних особливостей розвитку галузі; економіко-статистичний – для аналізу основних техніко-економічних показників сучасного стану сільськогосподарського виробництва в Україні; економетричного моделювання – економетрична динамічна модель часткової ринкової рівноваги – AGMEMOD, статистичний та регресійний аналіз – STATA, R.

10. . Форми контролю. Усний контроль у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, поточного тестування.

11. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс Міжнародний аграрний бізнес <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5098>
- Методичні рекомендації щодо вивчення моделі AGMEMOD, Україно-німецький агрополітичний діалог; Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2019. 72 с.

12.Рекомендовані джерела інформації

- Міжнародний агробізнес: Навч. пос./За ред. І. Ю. Сіваченка, О. В. Захарченка – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 284 с.

2. Практичний посібник з організації та ведення бізнесу на сільських територіях: / Зінчук Т. О., Усюк Т. В. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 377 с.
3. Кваша С. М., Діброва А. Д., Нів'євський О. В., Мартишев П. А. Аграрна політика: навчальний посібник. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Київ: НУБіП України, 2022. 316 с.
4. Аграрна реформа і політика в Україні: альтернативні погляди [Текст] / А. М. Малієнко, В. П. Ярмоленко. Київ : Нічлава, 2017. 166 с.
5. Аграрний устрій України: наукове видання; за ред. Ю.О. Лупенка, М.Ф. Кропивка. К.: ННЦ «ІАЕ», 2017. 72 с.
6. Галушак М.П., Машлій Г.Б., Гевко О.Б. Організація виробництва у прикладах та задачах: навч. посіб.. К: Кондор, 2010. 214 с.
7. Діброва А. Д., Крилов Я. О., Діброва Л. В., Діброва М. А. Регулювання ринку зерна України в умовах глобальних викликів: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2020. 160 с
8. Долаючи обмеження: засади адаптивних рішень та систем: [монографія] / [А.Д. Діброва та ін.]; за ред. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку адаптивних систем Київ, 2020. 896 с.
9. Мельник Л.Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій). Університетська книга, 2018. 463 с.
10. Chandra Sen Shoji Lal Bairwa, Lokesh Kumar Meena, Meera Kumari. Agribusiness Management: Theory and Practices. Publisher: Write & Print Publications, 2018. 277 p.
11. Edwards W., Kay R., Duffy P. A. Loose Leaf for Farm Management. McGraw-Hill Education, 2019. 992 p.
12. Graham Redman. The John Nix Pocketbook for Farm Management: 49th Edition for 2019 Publisher: Agro Business Consultants Ltd, 2019, 300 P.
13. Johan Swinnen. The Political Economy of Agricultural and Food Policies (Palgrave Studies in Agricultural Economics and Food Policy). 2018. 276 p.
14. Ronald Kay, William Edwards, Patricia Duffy. Loose Leaf for Farm Management 9th Edition Publisher: McGraw-Hill Education; 9 editio, 2019, 496 P.
15. Stephenson G. Whole Farm Management: Growing a Farm from Start-Up to Sustainability. Storey Publishing, LLC, 2019. 312 p.
16. Swinnen J. The Political Economy of Agricultural and Food Policies. New York : Palgrave Macmillan US, 2018. URL: <https://doi.org/10.1057/978-1-137-50102-8>
- a. Vincent H Smith, Joseph W Glauber, Barry K Goodwin. Agricultural Policy in Disarray. AEI Press, 2018. 310 p.
17. Vincent H. Smith, Ed., Joseph W. Glauber, Ed., Barry K. Goodwin, Ed. Agricultural Policy in disarray. American Enterprise Institute. 2018. 298 P.
18. Anatolii Dibrova, Larysa Dibrova, Maksym Dibrova. Strategic Imperatives for the Development of the Grain Market in Ukraine. International Scientific Days 2020. "Innovative Approaches for Sustainable Agriculture and Food Systems Development". Conference proceedings. Editors Elena Horská, Zuzana Kapsdorferová, Marcela Hallová. Nitra, Slovak Republic. 2020. P.216-225.

19. Cheban I., Dibrova A. Creating conditions for the sustainable development of the liquid. *Bioeconomics and agrarian business*. 2019. Vol. 2, no. 2019. P. 43–51. URL: <https://doi.org/10.31548/bioeconomy2019.01.043>

20. Davydenko Nadiia, Dibrova Anatolii, Onishko Svetlana, Fedoryshyna Lidiia. The Influence Of The Gross Regional Product On The Formation Of The Financial Potential Of The Region. *Journal of Optimization in Industrial Engineering*. Volume 14, Issue 1 - Serial Number 29, Winter and Spring 2021, P. 177-181. DOI: 10.22094/joie.2020.677843.

21. Dibrova A., Davydenko N., Nehoda Y., Titenko Z. Financial provision for competitiveness of agricultural enterprises. *Intellectual Economics*. 2020, Volume 14, Issue 1, 2020, Pages 67-75. DOI: <https://doi.org/10.13165/IE-20-14-1-04>

22. Dibrova A., Pankratova L., Cheban I. Simulation of Agricultural Policy Scenarios Using the AGMEMOD Model. *ICTERI 2020. Proceedings of the 16th International Conference on ICT in Education, Research and Industrial Applications. Integration, Harmonization and Knowledge Transfer*. Vol. II: Workshops, Kharkiv, 6–10 October 2020 / ed. by V. Yakovyna. Kharkiv, 2020. Pp. 471–486. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2732/20200471.pdf>.

23. Dibrova Anatolii, Dibrova Larysa, Krylov Yaroslav, Dibrova Maksym. Strategic Directions for Development of Transport and Logistic Infrastructure of Grain Exports from Ukraine. *Towards the Sustainability of Logistics in the Agri-Food Supply Chains*, Poznań, 2019. P. 126-133.

24. Dibrova Anatolii, Dibrova Larysa, Krylov Yaroslav, Dibrova Maksym. Perspective development of the grain market and its regulation mechanism in Ukraine. *Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy*, Warsaw University of Life Sciences, №3. 2019, pp. 67–75. DOI: <https://doi.org/10.22630/ESARE.2019.3>

25. Kucher O., Hutsol T., Glowacki S., Andreitseva I., Dibrova A., Muzychenko A., Szeląg-Sikora A., Szparaga A., Kocira S. Energy Potential of Biogas Production in Ukraine. *Energies*. 2022. Vol. 15, Is. 5. P. 1710. URL: <https://doi.org/10.3390/en15051710>

26. Strategic guidelines for the development of the grain market and a mechanism for its regulation / A. Dibrova et al. *Ekonomika APK*. 2019. No. 6. P. 26–35. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201906026>.

27. Діброва А.Д., Чебан І.В. Моделювання ринку рідкого біопалива в Україні. *Економіка АПК*. 2018. №12. С.16-25.

28. Чебан І. В., Діброва А. Д. Стратегічні пріоритети формування та розвитку ринку біопалива в Україні на середньострокову та довгострокову перспективу. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 4(90). С. 81–93. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2019-4\(90\)-81-93](https://doi.org/10.26642/ema-2019-4(90)-81-93).

10. Інформаційні ресурси

1. Аграрне інформаційне агентство. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/top-10-tovariv-agrarnogo-eksportu-z-ukraini-u-2017>
2. Офіційний сайт Європейської Комісії. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs
3. Офіційний сайт Співки виробників органічних сертифікованих продуктів. URL: www.organicukraine.org.ua
4. Офіційний сайт статистичної служби Європейського Союзу (EUROSTAT).

- URL: <http://epp.enrostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
5. Офіційний сайт ТОВ “Органік стандарт”. URL: www.organicstandard.com.ua
  6. Офіційний сайт ВГО “Союз учасників сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів України”. URL: <http://www.coop-union.org.ua>
  7. Статистичні дані FAOSTAT. <http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/download/FB/FBS/E>
  8. Agriculture, value added. web-site. URL: <https://data.worldbank.org/indicator>
  9. Global Organic Market Access (GOMA). A project of FAO, IFOAM and UNCTAD. web-site. URL: <http://www.goma-organic.org/about/project>
  10. KOF Globalisation Index. web-site. URL: <https://www.kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>
  11. Major agribusiness website. <https://latifundist.com/rating>
  12. The Global Competitiveness Report. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>
  13. U.S. department of agriculture. web-site. URL: <https://www.usda.gov>
  14. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
  15. The World Trade Organization (WTO). URL: <https://www.wto.org>.
  16. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) www.oecd.org.ua